

УДК 351.862

JEL classification: H56; H70; H79

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.01.058>

Віктор МАСЛЕЙ,

начальник управління ДСНС в Тернопільській області,
аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу,
Тернопільський національний економічний університет,
вул. Лесі Українки, 6, м. Тернопіль, 46011, Україна
E-mail: vmasley101@gmail.com

СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ЄДИНОЇ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Маслей В. Сутність та зміст єдиної державної системи цивільного захисту. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2020. Вип. 1. С. 58–68. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.01.058>

Maslei V. (2020). Sutnist ta zmist yedynoi derzhavnoi systemy tsyvilnoho zakhystu [Essence and content of a universal civil protection system]. *The Herald of Ternopil National Economic University*, Vol. 1. P. 58–68. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2020.01.058>

Анотація

Вступ. Національний захист населення під час розгортання надзвичайних ситуацій (НС) різного рівня небезпеки є одним із найбільш важливих завдань, що стоять перед державою у контексті забезпечення стійкого розвитку та національної безпеки. З огляду на це обрана проблематика є вагомим аспектом діяльності органів державного управління у сучасних умовах розвитку України. Реформаційні трансформації у цій сфері потребують зваженого та раціонального підходу до ухвалення рішень. Тут потрібно враховувати соціальні, економічні, політичні умови, характерні для країни, а також глобалізаційні процеси, що відбуваються на світовій арені. В надзвичайний період єдина державна система цивільного захисту здійснює реалізацію державної політики із цивільного захисту.

Методи дослідження. Теоретичними засадами дослідження є цілеспрямовані наукові пошуки українських та закордонних вчених-економістів з проблем державних фінансів і соціальної політики. Під час проведеного дослідження застосовано такі методи наукового пошуку: індукція та дедукція, аналіз і синтез, зіставлення, групування, створення теорії, аксіом, аналогій тощо.

Мета дослідження – з'ясувати суть та зміст Української єдиної державної системи цивільного захисту, розробити пропозиції щодо її поліпшення.

Результати. Після ухвалення Кодексу та затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту в Україні сформовано єдину державну

систему цивільного захисту, що усуває дублювання однієї системи іншою, як це регламентувалося попереднім законодавством, встановлено низку основних завдань, складових та режимів функціонування. Розвиваючи єдину державну систему цивільного захисту, як провідну складову державної політики із цивільного захисту, збільшується потенціал поліпшення системи управління, що визначається у Положенні про «Єдину державну систему цивільного захисту». Наявні чотири режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту: звичайне функціонування; підвищена готовність; надзвичайна ситуація; надзвичайного стану. У кожному із наведених вище режимів на систему покладаються чіткі завдання із налагодження безпечного стану на території України. Проте на практиці є низка проблем, що свідчить про неспроможність забезпечення належного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту у сегменті виконання покладених на неї завдань, серед яких варто виокремити такі: обмеженість фінансування модернізаційних проєктів та підтримки функціонування централізованої системи управління; фізичний знос технічних засобів і моральне старіння технологій обробки та передавання даних; нерівномірне охоплення окремих територій держави, насамперед у сільських і гірських місцевостях; недостатнє нормативне врегулювання чіткої стратегії розвитку єдиної державної системи цивільного захисту.

Перспективи. Нині, незважаючи на те, що ухвалено Кодекс та затверджено Положення про єдину державну систему цивільного захисту в Україні, вести мову про остаточне формування та повномасштабне функціонування на усій території нашої держави ще зарано. З огляду на це подальші дослідження зі створення ефективної системи управління процесами запобігання виникнення надзвичайних ситуацій, мінімізації їх наслідків і пошук основних шляхів поліпшення системи управління заходами із запобігання надзвичайних ситуацій у єдиній державній системі цивільного захисту є дуже актуальними.

Ключові слова: держава, державне управління, державна система, безпека, захист, цивільний захист, єдина державна система цивільного захисту.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 12.

Abstract

Victor MASLEY

ESSENCE AND CONTENT OF A UNIVERSAL CIVIL PROTECTION SYSTEM

Introduction. *Protecting the public during the deployment of emergencies of different levels of danger is one of the most important challenges facing the state in the context of sustainable development and national security. In view of this, the selected issues are an important aspect of public administration in the current conditions of development of Ukraine. Reformation transformations in this field require a balanced and rational approach to decision-making, while taking into account the social, economic, and political conditions specific to the country, as well as globalization processes taking place in the world. In a special period, a single state civil protection system implements a state policy on civil protection.*

Purpose and methods of research. *The purpose of the study is to find out the nature and content of a single state civil protection system. The theoretical basis of the research is the scientific development of domestic and foreign scientists on public finance and social policy. The following methods of scientific knowledge were used in the research: induction and deduction, analysis and synthesis, comparison, generalization, associations, analogies and others.*

Results. *Following the adoption of the Code and the approval of the Regulation on the Unified State Civil Protection System in Ukraine, a single state civil protection system was formed, which excludes duplication of one system by another, as regulated by the previous legislation, defined a number of basic tasks, components and modes of functioning. By developing a single state civil protection system as a major component of state civil protection policy, the potential for improving the governance system defined in the Unified State Civil Protection System Regulation grows. There are four modes of operation of a single state civil protection system: daily functioning; increased readiness; emergency; state of emergency. In each case, the system is assigned clear tasks to establish a secure state within the country. However, in practice, there are a number of problems, which testify to the inability to ensure the proper functioning of the unified state system of civil protection in terms of fulfilling its tasks. The most important are limited financing of modernization projects and maintenance of a working state of the centralized management system; physical deterioration of technical means and obsolescence of information processing and transmission technologies; uneven coverage of individual territories of the country, especially in rural and mountainous areas; inadequate regulation of a clear strategy for the development of a single state civil protection system.*

Prospects. *To date, despite the adoption of the Code and the adoption of the Regulation on a single state civil protection system in Ukraine, it is still too early to speak about the final formation and full-scale functioning throughout our country. Against this background, further research into creating an effective system for managing emergencies, minimizing their consequences and finding major ways to improve emergency management systems in a single state civil protection system remains highly relevant.*

Keywords: *state, state administration, state system; security, protection, civil defense, a single state civil protection system.*

Formulas: 0, fig.: 0; tabl.: 0, bibl.: 12.

Постановка проблеми. Національний захист населення під час розгортання надзвичайних ситуацій (НС) різного рівня небезпеки є одним із найбільш важливих завдань, що стоять перед державою у контексті забезпечення стійкого розвитку та національної безпеки. З огляду на це обрана проблематика є важливим аспектом у діяльності органів державного управління в сучасних умовах розвитку України. Реформаційні трансформації у цій сфері потребують зваженого і раціонального підходу до прийняття рішень. Потрібно враховувати соціальні, економічні, політичні умови, характерні для України, а також глобалізаційні процеси, що відбуваються у світі. У надзвичайний період Українська Єдина державна система цивільного захисту

має забезпечити послідовне здійснення державної політики із цивільного захисту в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню цієї проблеми присвячені наукові праці вчених-економістів, таких як: О. Подскальна [1], В. Квашук [2], О. Бойко [3], О. Євдін, А. Слюсар [4], М. Андрієнко, А. Борисов, О. Черкасов [5], С. Артем'єв, О. Малько [6], С. Андрєєв [7], В. Босак [8], О. Биков [9], Н. Клименко [10] та ін. Проте у зв'язку з погіршенням природних і техногенно-екологічних умов розвитку як України, так і усього світу подальші дослідження у цьому напрямку не втрачають своєї актуальності.

Мета дослідження – з'ясувати суть та зміст єдиної державної системи цивільного захисту України та висловити пропозиції щодо її поліпшення.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі суспільного розвитку, у т. ч. в Україні, простежуються такі тенденції: зростає смертність людей і завдається шкода територіям, що є наслідком небезпечних природних явищ, промислових аварій і катастроф. Відбувається постійне зростання ризиків виникнення надзвичайної ситуації природного і техногенного походження, що суттєво впливає на кожну сферу суспільної життєдіяльності. У Конституції України визначено, що роль найвищої соціальної цінності належить людині, її безпеці і здоров'ю. У кожного українця є конституційно закріплене право жити в безпечному для життя і здоров'я середовищі. Захист таких конституційних прав та свобод індивіда та суспільства загалом є завданням державної системи національної безпеки.

В історії людської цивілізації траплялись не лише позитивні здобутки, а і виникло багато загроз для життєво важливих людських, суспільних та державних інтересів. Зокрема, суттєву небезпеку становить загроза у техногенно-природній сфері. У зв'язку з величезним науковим, технічним і виробничим прогресом виникають умови, за яких у значній кількості концентруються радіаційно- хімічно- та вибухопожежебезпечні підприємства, підвищується ймовірність надзвичайної ситуації техногенного характеру, що разом із впливом природних стихій завдає великої шкоди людям.

За таких обставин все важливішим для населення і територій стає захист, що має забезпечувати держава, від небезпеки, яку несуть стихійні лиха, аварії, природні, техногенні та екологічні катастрофи. Є змога суттєвого зменшення наслідків НС, якщо своєчасно будуть здійснені належні заходи з прогнозування і реагування на ймовірність виникнення надзвичайної ситуації.

Варто погодитись з думкою С. Артем'єва та О. Малько у тому, що «Україна нині перебуває у дуже складній ситуації, що зумовлено різними зовнішніми і внутрішніми загрозами. Це яскраво відображає надзвичайну актуальність постановки та вирішення низки проблем, що пов'язані із забезпеченням національної безпеки Української держави» [6].

За твердженням О. А. Подскальної є потреба «у створенні надійної й ефективної системи цивільного захисту України, що мала б вирішити низку важливих завдань, пов'язаних із попередженням і протидією виникненню та розвитку надзвичайних ситуацій як у мирний, так і в надзвичайний період. Ці завдання мають бути підкріплені тезою про те, що проблеми захисту цивільного населення та певних держави з точки зору потенційних надзвичайних ситуацій з кожним роком стають ще більш вагомими

для міжнародного співтовариства. Новітні для світу й України техногенні і природні виклики та загрози нерідко пояснюють критичним рівнем фізичного і морального зносу основних засобів виробничого призначення; незначними вкладеннями коштів для підтримки заходів з безпеки підприємств; застарілими технологіями та процесами у багатьох галузях промислового виробництва; великими запасами нагромаджених відходів цього виробництва і його не завжди достатньою ефективністю, а також токсичною дією на стан навколишнього середовища» [1, с. 23].

З метою реалізації такої важливої функції держави, як цивільний захист, основною складовою державної політики є створення «Єдиної державної системи цивільного захисту». У зв'язку з набуттям чинності нового Кодексу Цивільного захисту і з метою ефективної реалізації завдань цивільного захисту Уряд України ухвалив постанову Кабінету міністрів України від 09 січня 2014 р. № 11 «Про затвердження Положення про Єдину державну систему цивільного захисту», що спрямована на підвищення безпеки населення і територій [11].

У нашому дослідженні під Єдиною державною системою цивільного захисту ми розуміємо низку управлінських структур, сил та способів виконавчих органів центрального і місцевого рівня, виконавчих органів при радах, підприємствах, установах та організаціях, які проводять державну політику, змістом якої є цивільний захист.

Завдяки ЄДСЦЗ виникає можливість, з одного боку, зробити більш ефективним захист від природних і техногенних надзвичайних ситуацій, а з іншого, – чітко координувати сили цивільного захисту, які беруть участь у ліквідації надзвичайних ситуацій (центральні та місцеві органи влади, рятувальники, комунальні служби, підприємства, волонтери), та оперативно інформувати людей за допомогою спеціально створених ефективних механізмів.

Основними завданнями Української ЄДСЦЗ є забезпечення готовності міністерств та інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та сил і засобів, що підпорядковані їм та спрямовані на запобігання й реагування на надзвичайні ситуації; забезпечення проведення заходів із запобігання виникненню таких ситуацій; навчання населення з поведінки і дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій; реалізація державних цільових програм, що спрямовані на попередження надзвичайних ситуацій, створення належних умов для сталої діяльності підприємств (організацій, установ), зменшення потенційних матеріальних втрат; аналіз та оцінювання даних про надзвичайні ситуації, публікування даних про проблеми захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій; прогнозування й оцінювання соціально-економічних наслідків таких ситуацій, прогнозне обчислення потреби сил, засобів, матеріальних та фінансових ресурсів; максимальне збереження і оптимальне використання резервів цих ресурсів з метою запобігання й ефективного реагування на надзвичайні ситуації; оповіщення населення про потенційну загрозу та виникнення надзвичайної ситуації, своєчасне і правдиве інформування про реальну обстановку та вжиті заходи; захист населення у разі виникнення надзвичайної ситуації; здійснення рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, організація життєвого забезпечення постраждалого населення; пом'якшення потенційних наслідків надзвичайної ситуації

у разі їх виникнення; проведення заходів із соціального захисту постраждалого населення; здійснення визначених законом прав із захисту населення від наслідків надзвичайної ситуації, зокрема осіб (чи їх сімей), що брали безпосередню участь у локалізації таких ситуацій; інші завдання, що виписані у законі [12].

У ЄДСЦЗ залежно від масштабу та особливостей надзвичайної ситуації, що потенційно прогнозують чи яка уже відбулась, в Україні або на конкретній її території встановлюють певний режим: звичайне функціонування; підвищена готовність; надзвичайна ситуація; надзвичайний стан. Розглянемо суть кожного з цих режимів та основні завдання ЄДСЦЗ, які вона забезпечує в кожному з таких режимів.

1. Режим звичайного функціонування ЄДСЦЗ встановлюють, якщо є нормальна виробничо-промислова, радіаційна, хімічна, сейсмічна, гідрогеологічна, гідрометеорологічна, техногенна й пожежна ситуація та відсутні епідемії, епізоотії, епіфітотії.

Основними завданнями ЄДСЦЗ, що виконуються єдиною державною системою цивільного захисту у режимі звичайного функціонування, є проведення спостереження, гідрометеорологічного прогнозування і забезпечення контролю за навколишнім природним середовищем та небезпечних процесів, які можуть бути причиною виникнення надзвичайних ситуацій на потенційно небезпечних об'єктах, об'єктах підвищеної небезпеки та прилеглих до них територіях, а також на територіях, на яких є потенційна загроза виникнення геологічних і гідрогеологічних явищ та процесів; проведення планування заходів із цивільного захисту; забезпечення цілодобового чергування пожежно-рятувальних підрозділів; розроблення та реалізація цільових і науково-технічних програм із запобігання виникнення надзвичайних ситуацій і мінімізація втрат; проведення планових заходів із запобігання виникнення таких ситуацій, підтримання безпеки та захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, а також заходів із підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту; створення передумов для готовності органів управління і сил цивільного захисту до дій за призначенням; підготовка фахівців цивільного захисту і керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів із цивільного захисту; навчання населення діям у разі виникнення надзвичайних ситуацій; створення та поновлення матеріальних резервів з метою запобігання виникнення надзвичайних ситуацій і ліквідації їх наслідків; проведення моніторингу надзвичайних ситуацій та встановлення ризиків їх виникнення; підтримання дієвості автоматизованих систем централізованого оповіщення про загрозу чи виникнення надзвичайних ситуацій [11].

2. Якщо є загроза виникнення надзвичайних ситуацій згідно з рішеннями, що ухвалені Кабінетом Міністрів України, обласними, Київською міською державною адміністрацією, для ЄДСЦЗ повністю або частково у певних її територіальних підсистемах на певний час вводять режим підвищеної готовності.

Основними завданнями, які проводяться ЄДСЦЗ у режимі підвищеної готовності, є «здійснення оповіщення органів управління і сил цивільного захисту, а також населення про загрозу виникнення НС та інформування його про дії у потенційній зоні надзвичайних ситуацій; формування оперативних груп з метою встановлення причин погіршення обстановки і підготовки пропозицій щодо її нормалізації; покращення

систем спостереження та контролю за гідрометеорологічною обстановкою, ситуацією на потенційно небезпечних об'єктах, території об'єкта підвищеної небезпеки та/чи за його межами, території, на якій є загроза виникнення геологічних і гідрогеологічних явищ та процесів, а також здійснення систематичного прогнозування ризиків виникнення надзвичайних ситуацій та їх обсягів; перегляд (у разі потреби) планів реагування на надзвичайні ситуації, проведення заходів щодо запобігання їх виникненню; уточнення та здійснення заходів із захисту населення і територій від потенційних надзвичайних ситуацій; підтримання у належній готовності наявних сил і засобів цивільного захисту; залучення (у разі потреби) додаткових сил і засобів [11].

3. Якщо виникла надзвичайна ситуація, згідно з рішеннями, ухваленими Кабінетом Міністрів України, обласними, Київською міською державною адміністрацією, для ЄДСЦЗ повністю чи частково у відповідних їй територіальних підсистемах на деякий час можуть запроваджувати режим надзвичайної ситуації.

Основними завданнями, що реалізуються ЄДСЦЗ у режимі надзвичайної ситуації, є «проведення оповіщення органів управління і сил цивільного захисту, а також населення про виникнення НС та інформування його про дії в цій ситуації; призначення керівника робіт з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації й утворення (у разі потреби) спеціальної комісії з ліквідації наслідків такої ситуації; встановлення зони надзвичайної ситуації; проведення систематичного прогнозування зони потенційного поширення такої ситуації та масштабів потенційних наслідків; організація робіт із локалізації та ліквідації наслідків надзвичайної ситуації, залучення для неї потрібних сил і засобів; організація та проведення заходів із життєвого забезпечення постраждалого населення; організація та здійснення евакуаційних заходів, якщо у цьому є потреба; організація і проведення радіаційного, хімічного, біологічного, інженерного та медичного захисту населення і територій від наслідків надзвичайної ситуації; проведення постійного контролю за розвитком такої ситуації та обстановкою на аварійних об'єктах і прилеглих до них територіях; систематичне інформування органів управління цивільного захисту та населення про розвиток надзвичайної ситуації і заходи, що проводяться» [11].

4. Надзвичайний стан у єдиній державній системі цивільного захисту повністю чи частково в певних її територіальних підсистемах на певний час запроваджується на території, де відбулось запровадження правового режиму надзвичайного стану.

Основними завданнями, що виконуються ЄДСЦЗ у режимі надзвичайного стану, є виконання завдань відповідно до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану». В надзвичайний період ЄДСЦЗ функціонує відповідно до вимог Кодексу та з урахуванням особливостей, що визначаються згідно із Законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», а також іншими нормативно-правовими актами України [12].

На думку О. А. Бойко, «в Україні нагромаджено значний і цікавий досвід перспективного розвитку системи цивільного захисту України та державного управління нею, як єдиного механізму. Цей досвід матиме визначальний вплив на позитивну динаміку в реформуванні українського цивільного захисту у відповідності з вимогами європейських стандартів» [3].

Проте варто звернути увагу на те, що на практиці є низка проблем, що свідчать про неспроможність забезпечення належного функціонування ЄДСЦЗ у сегменті виконання визначених для неї завдань, де варто виокремити такі: обмеженість фінансування модернізаційних проєктів і підтримки працездатного стану централізованої системи управління; фізичний знос технічних засобів та моральне старіння технологій обробки і передавання про це даних; нерівномірне охоплення окремих територій України, зокрема в сільських та гірських місцевостях; недостатнє нормативне врегулювання стрункої стратегії розвитку єдиної державної системи цивільного захисту.

Такої самої думки дотримуються українські вчені-економісти О. Євдін та А. Слюсар, які у своєму дослідженні зазначають, що «Українська Єдина державна система цивільного захисту (ЄДСЦЗ) функціонує в задовільному режимі і належно виконує усі завдання, які вона повинна виконувати. За нинішніх умов розвитку Української держави, ЄДСЦЗ є оптимальним механізмом, завдяки якому консолідується зусилля всіх органів системи управління, структур цивільного захисту, підприємств (організацій, установ) з метою реалізації відповідних заходів, основних завдань, що пов'язуються з цивільним захистом. Разом з тим зазначається, що нині Українська Єдина державна система цивільного захисту повинна удосконалюватись. Її організаційно-економічна структура згідно з «Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади України». Тут йдеться про зміни у адміністративно-територіальному устрої нашої держави, перерозподіл основних повноважень, українську децентралізацію, а також про аналіз, оцінку і використання набутого досвіду Єдиною державною системою України за роки її функціонування» [4].

Науковці В. Андрієнко, А. Борисова та О. Черкасова вказують на те, що «потреба у реформуванні Державної служби надзвичайних ситуацій України та усієї державної системи цивільного захисту, що впливає із прагнень України до європейської інтеграції і зважаючи на реальні та потенційні природні і техногенно-екологічні виклики та загрози для зміцнення системи української національної безпеки. Виявлено актуальні проблеми і перспективні напрямки поліпшення системи державного управління з цивільного захисту та попередження і протидії виникненню та розвитку надзвичайних ситуацій у межах територіальних громад, а саме у напрямку успішного здійснення реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в нашій державі» [5].

Для того, щоб надалі проводити реформування системи цивільного захисту в Україні, потрібно поліпшити тут державне управління, внести зміни до чинної законодавчої бази та ухвалити новітні нормативно-правові акти, використовуючи досвід державного управління і функціонування систем цивільного захисту в країнах-членах Європейського Союзу.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи усе зазначене вище, можна зробити висновок про те, що після ухвалення Кодексу і затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту в Україні утворено Єдину державну систему цивільного захисту (ЄДСЦЗ), що усуває дублювання однієї системи іншою, як це регламентувалось попереднім законодавством, визначено низку основних завдань, складових та режимів функціонування. Розвиваючи ЄДСЦЗ, як основну складову державної політики із цивільного захисту, збільшується

потенціал поліпшення системи управління, що визначається у Положенні про «Єдину державну систему цивільного захисту». Існує чотири режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту: звичайне функціонування; підвищена готовність; надзвичайна ситуація; надзвичайного стану. У кожному режимі на систему покладаються важливі завдання з налагодження безпечного стану на території країни. Проте на практиці є низка проблем, що підсилюють потенційні ризики неспроможності забезпечення чіткого функціонування ЄДСЦЗ у сегменті здійснення визначених для неї завдань, серед яких варто виокремити такі: недостатність фінансування модернізаційних проєктів і підтримки належного функціонування централізованої системи управління; фізичний знос технічних засобів та моральне старіння технологій обробки і передавання даних; нерівномірне охоплення відповідних територій України, насамперед в сільській та гірській місцевостях; недостатнє нормативне врегулювання стрункої стратегії розвитку єдиної державної системи цивільного захисту.

Нині, незважаючи на те, що ухвалено Кодекс і затверджено Положення про єдину державну систему цивільного захисту в Україні, стверджувати про остаточне формування та повномасштабне функціонування на усій території України ще зарано. З огляду на це подальші дослідження зі створення ефективної системи управління процесами запобігання виникнення надзвичайних ситуацій, мінімізації їх наслідків та пошук найважливіших шляхів поліпшення системи управління заходами із запобігання надзвичайних ситуацій у єдиній державній системі цивільного захисту донині є вкрай актуальними.

Література

1. Подскальна О. А. Розвиток наукової думки щодо організації цивільного захисту як складової національної безпеки держави». *Вісник НАДУ при Президентові України. (Сер. : Державне управління). 2017. № 4. С. 20–27.*
2. Квашук В. П., Рак Ю. П. Система цивільного захисту та безпеки держави, проектно-орієнтоване управління: компетентнісний підхід. *Вісник Львівського держ. ун-ту безпеки життєдіяльності. 2013. № 7. С. 92–99.*
3. Бойко О. А. Стратегія реформування державного управління у сфері цивільного захисту з урахуванням євроінтеграції України. *Аспекти публічного управління. 2019. Т. 7. № 9–10. С. 32–39.*
4. Євдін О. М., Слюсар А. А. Стан та перспективи реформування єдиної державної системи цивільного захисту з урахуванням реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Стратегія реформування органів цивільного захисту : матеріали наук.-практ. конф., 16 трав. 2018 р. URL : https://undicz.dsns.gov.ua/files/2018/5/16/Materialy_konferencii_tom_II.pdf.
5. Андрієнко М. В., Борисов А. В., Черкасов О. О. Реалізація державної політики у сфері цивільного захисту: реорганізація центрального органу виконавчої влади України. *Державне управління: удосконалення та розвиток: електрон. журнал. Дніпровський державний аграрно-економічний університет. 2019. № 1. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1421>.*

6. Артем'єв С. Р., Малько О. Д. Цивільний захист як чинник системи забезпечення національної безпеки. *Наука і правоохорона*. 2018. № 2. С. 42–49.
7. Андреев С. Проблеми концептуального характеру щодо розбудови єдиної державної системи цивільного захисту України. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 2. С. 71–80.
8. Босак В. В. Системні принципи формування державних цільових програм цивільного захисту. *Восточно-Европейский журнал передових технологий*. 2011. № 1(6). С. 66–68.
9. Биков О. С. Стратегії формування структур державного управління в системі цивільного захисту. *Економіка та держава*. 2013. № 10. С. 110–113.
10. Клименко Н. Г. Єдина державна система цивільного захисту: складові, завдання та режими функціонування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 3. С. 95–100.
11. Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 січня 2014 р. № 11. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF>.
12. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2013 р. № 5403-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.

References

- Podskalnaya OA (2017). Rozvytok naukovoї dumky schodo orhanizatsii tsyvil'noho zakhystu iak skladovoi natsional'noi bezpeky derzhavy [Development of scientific opinion on the organization of civil protection as a component of national security of the state]. *Visnyk NADU pry Prezydentovi Ukrainy (Serii "Derzhavne upravlinnia") – NADU Bulletin under the President of Ukraine (Public Administration Series)*, 4, 20–27 [in Ukrainian].
13. Kvashuk VP, RakYu.P. (2013). Systema tsyvil'noho zakhystu ta bezpeky derzhavy, proektno-orientovane upravlinnia: kompetentnisnyj pidkhid [Civil protection and security system of the state, project-oriented management: a competent approach]. *Visnyk L'vivs'koho derzhavnogo universytetu bezpeky zhyttiediial'nosti – Bulletin of Lviv State University of Life Safety*, 7, 92-99 [in Ukrainian].
 14. Boyko O.A. (2019). Stratehiia reformuvannia derzhavnogo upravlinnia u sferi tsyvil'noho zakhystu z urakhuvanniam ievrointehratsii Ukrainy [Strategy of public administration reform in the field of civil protection, taking into account Ukraine's European integration]. *Aspekty publicnogo upravlinnia – Aspects of Public Management*, Issue 7, 90–10, 32–39 [in Ukrainian].
 15. Yevdin O.M., Slusar A.A. (2018). Stan ta perspektyvy reformuvannia iedynoi derzhavnoi systemy tsyvil'noho zakhystu z urakhuvanniam reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorial'noiorhanizatsiivlady v Ukraini [State and prospects of reforming the unified state system of civil protection, taking into account the reform of local self-government and territorial organization of power in Ukraine]. *Stratehiia reformuvannia orhaniv tsyvil'noho zakhystu: mat-lynauk.-prakt.*

- konf. – Strategy for reform of civil protection bodies: Mat. Conf. URL: https://undicz.dsns.gov.ua/files/2018/5/16/Materialy_konferencii_tom_II.pdf [in Ukrainian].
16. Andrienko M.V., Borisov A.V., Cherkasov O.O.(2019). Realizatsiia derzhavnoi polityky u sferi tsyvil'noho zakhystu: reorhanizatsiia tsentral'noho orhanu vykonavchoi vlady Ukrainy [Implementation of State Policy in the Field of Civil Protection: Reorganization of the Central Executive Body of Ukraine]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development, 1. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1421> [in Ukrainian].
 17. Artemyev S.R., Malko O.D.(2018). Tsyvil'nyj zakhyst iak chynnyk systemy zabezpechennia natsional'noi bezpeky [Civil protection as a factor in the national security system]. Nauka i pravookhorona – Science and law enforcement, 2, 42-49 [in Ukrainian].
 18. Andreev S. (2013). Problemy kontseptual'noho kharakteru schodo rozbudovy iedynoi derzhavnoi systemy tsyvil'noho zakhystu Ukrainy [Problems of conceptual character regarding the development of a unified state system of civil protection of Ukraine]. Visnyk Natsional'noi akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, 2, 71-80. [in Ukrainian].
 19. Bosak V.V. (2011). Systemni pryntsyipy formuvannia derzhavnykh tsil'ovykh prohram tsyvil'noho zakhystu [System principles of formation of state targeted programs of civil protection]. Vostochno-Evropejskyj zhurnal peredovykh tekhnolohyj – Eastern European Journal of Advanced Technology, 1 (6), 66-68. [in Ukrainian].
 20. Bykov O.S. (2013). Stratehii formuvannia struktur derzhavnogo upravlinnia v systemi tsyvil'noho zakhystu [Strategies of formation of public administration structures in the civil defense system]. Ekonomika ta derzhava – Economy and the state, 10, 110-113 [in Ukrainian].
 21. Klimenko N.G. (2015). Yedyna derzhavna systema tsyvil'noho zakhystu: skladovi, zavdannia ta rezhymy funktsionuvannia [Unified state system of civil protection: components, tasks and modes of functioning]. Investytsii: praktyka ta dosvid – Investment: practice and experience, 3, 95-100. [in Ukrainian].
 22. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Pro zatverdzhennia Polozhennia pro iedy nuderzhavnusystemutsyvil'nohozakhystu» vid 9 sichnia 2014 r. № 11 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January «On Approval of the Regulation on the Unified State Civil Protection System» (2014, November, 11). Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-%D0%BF> [in Ukrainian].
 23. Kodeks tsyvil'noho zakhystu Ukrainy № 5403-VI vid 2 zhovtn. 2013 r. [Code of Civil Protection of Ukraine No. 5403-VI (2013, October, 5403-VI). Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> [in Ukrainian].

Статтю отримано 24 лютого 2020 р.
Article received February 24, 2020.